

PADÁNYI VIKTOR

ELFELEDETT VERSEI

Megyünk-e már, Bajtárs?

Amikor rongyos csizmádat látod,
Amikor szakad a vásott dolmányod,
Megkínzott fejed, amikor szédül,
Beesett szemed, ha magyarra révül,
Aki önmagának fájó gúnyjaképpen,
Kardforgató kezét félenk reszketésben
Alamizsnáért nyújtja ki neked,
Mondd, Bajtárs, ilyenkor fáj-e a szíved?

Mondd, Bajtárs! Borzong-e benned a bánat,
Amikor bántani hallod hazádat,
Amikor: bennünket jajgatva hívnak,
Amikor: „odaát” magyarok sírnak,
Amikor: szenvednek a hozzánk hívek,
Amikor: börtönről szólnak a hírek,
Mondd, bajtárs, amikor tudod, hogy várnak...
Mondd, Bajtárs, borzong-e benned a bánat?

Mondd, Bajtárs! Gyulladsz-e lázadt haragra,
A kegyetlen, komisz, förtelem-szavakra,
Amikkel illetik mocskos, habzó szájak,
A letiport, gyűlölt, az árva fajtádat?...
Mikor a fél világ üti, rúgja, vágja,
Amikor mindenki a halált kiáltja
A kifosztott, rongyos, üldözött magyarra...
Mondd, Bajtárs! Gyulladsz-e lázadó haragra?

Verejtékes álmok lázas éjjelén
A kísértetjárás komor idején,
Amikor nehéz lidércnyomások
Módjára rémít a százados átok,
Egy veszni induló kifosztott ország
Ijesztő árnyai járnak-e hozzád?
Van-e még benned töretlen hűség?
Van-e még benned dac, keserűség,
Megnemnyugovás, mely fizetni akar,
Szegény Bajtársam, Te!
Bús szolgál-magyar!

Mondd! Csordul-e még könny égő két szemedből,
Amikor nemzedet bús himnusza zendül
És a gyűlöletből maradt-e benned
Valami, ami tűr, ég, vár... és szenved...
Szó...átok...eskü...elhatározás,
Amit ébren talál a leszámolás
Amelyen keserű, megkínzott szíved
Majd kamatostul mindent megfizet?!...

Mert ha így van, Bajtárs, sóhajos melledre
Hadd üljön a bánat kínzóan, szenvedve,
A torkodra szökő fájdalom hadd fájjon,
Acélkarmával a kín tovább hadd vájjon,

Ne bánnd, ha rongyos vagy, ne bánnd az éhséged
Hagyj el, Bajtárs mindent, örömet, szépséget,
Dugd el a lelkedet valahová mélyen,
És várj, Bajtárs, némán, sötétben, keményen!
S ha eljön az idő, a várva-várt óra,
A mi szánkon, Bajtárs, nem csendül majd nóta,
nekünk nem kellene lelkesítő szavak,
Rendbe – sorba állnak újra majd a hadak,
És jöhet a tűz, gáz, nem számít az élet,
Jöhet mankó, nyomor, utolsó ítélet.
Jöhet dögvész, halál, temetetlen halom,
Vér, sár, bánat, pokol, őrzöngő fájdalom,
Jöhet...a könnyező édesanyánk kérve,
Síró menyasszonyok féltő remegése,
Apró gyermekeink puha, meleg karja...
Csak még egyszer zúgjon a riadó hangja,
Csak még egyszer puskát markoljon a kezünk,
Bajtárs!
Akkor – megyünk!

(1934.)

Az ég szerelmére, el ne sírd magad...

Ugye néha visszajajdul multadnak egy része?
Belédkondul hirtelen egy sajgó, régi hang,
Felkísért egy régi színnek illanó lidérce,
Régi élet...régi világ...régi hang...
Meglátogat tépetten egy taktusa a dalnak,
Amit egyszer valaki a füledbe dalolt,
Áldott sötétje egy pesti kapualjnak,
A sarkantyúcsörrenés, amint meghajolt,
A lopott perc, mely gyorsan elszaladt...
(Az ég szerelmére, el ne sírd magad!)

Az ég szerelmére, el ne sírd magad,
Ha az álmatlan sötétben felcsillan kisfiad
Rácsos ágának fehérje...a Paál-kép a falon,
A karcsú Badár-váza a kisasztalon,
Féltett könyveidnek tompa aránya,
Amint előcsillan dolgozósobádnak
Kitárt ajtaján át, éjtszaka,
Csendes egyetemi szobád...minden, ami volt,
Amit a csöcselék mind-mind elrabolt...
Ha fáj a gyárudvar, ahol most sepersz,
A klokkolásra váró kósza perc,
A magány, a senkiség, a munkapad...
(Az ég szerelmére, el ne sírd magad!)

Ha álmodban kaputok csapódik hirtelen
S azóta meghalt anyád váratlan megjelen,
Ha megkondul benned haragtok szava,
Vagy megcsapja orrod az úrnapi körmenet
Kakukkfűvel felhintett templomának
Fáradt illata,
Ha újra látod az alvóg házsortát,

A tücsökhangos, csendes, nyári éjszakát,
 A Göncölszekér gyémántsögeit,
 Az őszi szántás fázós rögeit,
 Ha elédsötétlik a bakter éjtszaka,
 Ha kínoz a kiskertek rozsmangszaga.
 A márciusi szél, mely a Vihorlát felől jön,
 Vagy az őszi ködök szürke fátyola
 A kopasz és megfakult, didergő mezőkön,
 Az elhagyatott nagykörűi komp,
 Egy-egy magános elhaló kolomp,
 A messi vonat, amint elhaladt...
 (Az ég szerelmére, el ne sírd magad!)

Fel ne nyöjgi, ha eszedbejut a házatok tája,
 Ahol az apádat szülték egykoron,
 S elédrajzolódik egy-egy bútoron
 A nagyapadék finom, fáradt intarziája...
 Vagy furcsa-hirtelen táncraperdülnek
 A pitykék egy parádés kocsis lajbiján,
 Akit türelmetlenül egyszer érte küldtek
 Egy felejthetetlen nyári délutánon...
 A tarkás árnyékok a platánsoron,
 A friss vasalás a fehér nadrágodon,
 Az ütőd, a pálya, a kocsí, mely hozott,
 Meg – aki mindehhez tartozott
 S az elsüllyedt multban – ottmaradt.
 (Az ég szerelmére, el ne sírd magad!)

Az ég szerelmére el ne sírd magad
 Ahogy figyeled, hogy fakul hajad,
 Ahogy számlálod a tűnő éveket,
 Ahogy búcsúztatod az emlékeket,
 Amikor érzed, hogy lassan ködbevész
 A mult... a hit... az emlékezés,
 A tűzijáték a citadella egén,
 A hallgatag szürke kő a Hősök-terén,
 Falud kis temploma, csobbanás a Tiszán,
 Lővérek... Házsongárd... Nagy-Kriván...
 Pesti barátok, vidéki rokon,
 A Tisza-szálló árka dja Szolnokon,
 Síró dallamok, nevető szavak,
 Magyar ég... és magyar madarak,
 Áldás, békesség búzán és boron,
 Ország, hol nem jöttment voltál,
 De gazda egykoron,
 Míg ezt nem tette az irgység veled
 Mért sírsz? Bolond! Ne sírj!
 Csak – ne feledd!

Karácsony

Mindenkinek, akit elszakított
 otthonról a „felszabadító”
 gyűlölet.

Áhítatos csendben halkán hull a hó,
 mint lanyha libbenésű angyalszárnyalás,
 a szent karácsonyében általsurranó
 varázs...

Betlehem regéje leng a föld felett,
 félénk vágyakat borít a hólepel,
 anyám, apám... a két szegény öreg
 otthon most ünnepel.

A kantálok utolsó víg raja kopog,
 s a kiskapunk még egyszer felrián,
 és anyám tán épp most felzokog:
 „Merre vagy, fiam?...”

Csengettyű csendül valahol az éjben.
 ...S szívemnek keserűn csurran le a vére,
 amint legörnyedek magálázva, mélyen
 egy idegen oltár idegen kövére...

Werdenfels, 1948. karácsony